Indekvedan

Redovisning

Redovisning innebär löpande insamling och bokföring av ekonomin.

Löpande redovisning -> Extern redovisning -> Årsredovisning

2 huvudsyften:

- Uppylla krav från lag och externa intressenter (bokföring)
- Ge intern info

Krav på extern: Alla inköp och betalningar, löner, försäljning.

Inte extern: Resursomvandling och vilka projekt som resurser placeras i.

Bokföring

Affärshändelser ska bokföras.

Både fakturans mottagning och betalning är affärshändelser.

Bokföringen delas upp i konton som t.ex. löner och försöljning.

Konton är uppdelade i 4 huvudgrupper:

- *Tillgångskonton*: Hur tillgångar är fördelade.
- *Konton för Eget kapital och Skulder*: Hur tillgångar är finansierade.
- *Utgiftskonton:* Alla utgifter.
- *Inkomstkonton*: Alla inkomster.

Dubbel bokföring: En affärshändelse kan bokföras på flera konton, t.ex. inköp och kassa.

T-konto: Alla affärshändelser bokförs på debit och kredit. Totalen ska alltid vara lika, hittar snabbt fel:

- Tillgångar: Debet-Ökning Kredit-Minskning
- Eget kapital och Skulder: Debet-Minskning Kredit-Ökning
- Utgifter: Debet-Allt
- Inkomster: Kredit-Allt

Saldo: Skillnad mellan Debet & Kredit.

Bokslut

Det finns 2 bokslutskonton som årets alla konton flyttas till vid bokslutet.

- *Resultaträkning (RR):* Alla intäkter (kredit) och kostnader (debet) där saldot är resultatet.
- *Balansräkning (BR):* Tillgångar och Eget kapital och Skulder där debet är hur tillgånar är fördelade och kredit är hur tillgångar är finansierade. BR ska alltid vara balanserat, dvs debet = kredit.

Utjämning: Samtidigt som man för över konton till RR & BR (avslutar) noterar man samma belopp på motsatta sidan på ett annat konto så att saldot blir 0.

När ett konto är avslutat markeras det med dubbel understrykning.

Bruttoredovisning: Värdeminskning rapporteras i ett separat konto och man behåller ursprungsvärdet i sitt egna konto. Sedan bokförs urspungsvärdet-värdeminskning som inventariens restvärde i bokslutet.

Nettoredovisning: Värdeminskning rapporteras direkt i ursprungskontot.

Arbetsgång vid bokslut:

1. Bokföring av bokslutstransaktioner, tex avskrivningar och varuförbrukning
2. Avslutning av konton för intäkter och kostnader mot RR
3. RR avslutas mot Eget kapital
4. Avslutning av konton för Tillgångar, Eget kapital och Skulder mot BR
5. BR ska vara balanserat
6. Bokslutet är slut och balansen förs över till nästa år som ingående balans på samma sida.

Kundfordran: Betalning från kund man debiterat (skickat faktura) men inte krediterat (fått pengar) än.

Leverantörsskulder: Betalning till leverantör som man debiterats men inte krediterat än.

Ibland blir bokslutets timing lite fel. Periodiserade utgifter/inkomster:

- *Förutbetald intäkt*: Inkomst som bokförts & betalts men inte är en intäkt för året.
- *Förutbetald kostnad*: Utgift som bokförts & betalts men inte är en kostnad för året.
- *Upplupen intäkt*: Inkomst som inte bokförts & betalts men är en intäkt för året.
- *Upplupen kostnad*: Utgift som inte bokförts & betalts men är en kostnad för året.

Interimskonton används för att bokföra dessa periodiserade utgifter/inkomster på rätt bokslut.

- *Interimsfordringar*: Konto för Förutbetalda kostnader & Upplupen intäkter, debiteras vid bokslut.
- *Interimsskulder*: Konto för Förutbetalda intäkter & Upplupen kostnader, krediteras vid bokslut.

Baskontoplanen

Baskontoplanen är en svensk standard för löpande redovisning, kan ses som en katalog av konton.

Baskontoplanen har 4 huvudprinciper:

1. Avsedd för registrering av redovisningstransaktioner med omvärlden (affärsredovisning)
2. Baserad på dubbel bokföring
3. Anpassad till Bokföringslagen och Årsredovisningslagen
4. Resultatkonton är indelade efter inkomst/intäktsslag och utgifts/kostnadsslag

Baskontoplanen har 8 kontoklasser för externredovisning.

Konton har 4-siffrig klassificering, där 1a är kontoklass, 2a är kontogrupp, 3e är huvudkonto och 4e är underkonto. 0:or används om tex underkonton saknas.

De 8 kontoklasserna är:

1. Tillgångar
2. Eget kapital och Skulder
3. Inkomster
4. Utgifter för material/varor
5. Övriga externa rörelseutgifter
6. Övriga externa rörelseutgifter
7. Utgifter för personal, avskrivningar mm
8. Finansiella inkomster/utgifter, Extraordinära poster, Bokslutsdispositioner och Skatter

BR: 1-2 | RR: 3-8

Bokslutstablå

När man arbetar med bokslut kan man använda en tablå där alla bokslutstransaktioner läggs i en tilläggskolumn, resten i en saldokolumn.

RR ges av +kredit –debet för 3-8.

För BR ska man efter RR se till at tilläggskolumnen är balanserad, sedan för man in det i saldot. Man räknar +debet –kredit för 1, +kredit –debet för 2, balans innebär att 1=2.

Praktisk bokföring

Näringsverksamhet: Ska ske i vinstsyfte och vara varaktigt.

Bokföringslagen (BFL) är en ramlagstiftning som inte ger konkreta regler utan hänvisar till god redovisningssed. Seder ges av:

- IASB (International Accounting Standard Board) är en brittisk stiftelse som ger ut IFRS (International Financial Reporting Standards) som är till för börsnoterade företag. Påverkar goodwill mycket jämfört med svensk lag.
- BFN (Bokföringsnämnden) är främst till för att förenkla IFRS för mindre företag.
- RR (Redovisningsrådet) är främst till för börsnoterade moderbolag.
- FAR SRS är en intresseförening som utvecklar revisorsyrket.

Alla affärshändelser ska beskrivas med en *verikation* som innehåller:

- När verifikationen gjorts
- När affärshändelsen skett
- Vad som handlats
- Belopp
- Vilken motpart som berörs

Det finns 3 olika verifikationer:

1. Från utanför företaget
2. Från inom företaget
3. Annat, tex avskrivningar i bokslutet. Kallas *bokföringsorder*.

Verifikationer numreras och motsvarande nummer kan hittas i löpande bokföring. De ska arkiveras i 10 år.

Grundbokföring/Dagbok: Alla affärshändelser i tidsordning.

Huvudbokföring: Alla affärshändelser i systematisk ordning (konton).

Moms utgör ingen kostnad för företagen, så det bokförs som fordran på saten vid inköp och skuld till staten vid försäljning. Dessa samlas som ett skuldkonto i klass 2.

Investeringar

Investeringar kan bokföras som kostnader eller tillgångar på debet som skrivs av under flera år.

En vanlig indelning av investeringar är:

- *Inriktningsinvesteringar* är få, stora och baserade på företagets inriktning.
- *Anpassningsinvesteringar* är många, små och anpassar tidigare inriktningsinvesteringar.

Inventeringsäskande: Blankett med krav på investeringars beslutsunderlag.

Pengar är mer värda idag än imorgon pga räntor, risk och inflation.

- Grundinvestering, G är inköp av utrustning, förändring av Rörelse- och Säkerhetskapital, marknadsinvesteringar, utbildning & alternativkostnader.
- Inbetalningar, I är sålda varor, högre produktvärde & minskade kostnader.
- Utbetalningar, U är driftkostnader, ökad administrativ kostnad & ökade marknadsinsatser.
- Inbetalningsöverskott, a är I-U.
- Ekonomisk livslängd, n är tiden det är ekonomiskt motiverat att fortsätta använda investeringen. Räknas oftast i år.
- Restvärde, S är andrahandsvärdet för en investering efter n minus demonteringskostnader samt frigjort R- och S-kapital.
- Kalkylränta, i är räntan man betalar/tjänar på att olika betalningar sker vid olika tidpunkter.

Alternativkostnad är de pengar företager hade kunnat tjäna på att investera i det näst bästa alternativet. Här används kalkylränta.

WACC (Weighted Average Cost of Capital) är ett sätt att beräkna kalkylränta:

$$r0 = \left(\frac{S}{S+E}\right) * rs + \left(\frac{E}{S+E}\right) * re$$

Där S är skulder, E är eget kapital, rs/e är kapitalkostnader för S/E och r0 är förväntad avkastning dvs vägda kapitalkostnaden. Man låter helt enkelt företagets kapital utgöra grunden för investeringens kalkylränta.

Risk höjer kalkylräntan. Risk blir lägre om man investerar i flera saker.

Riskfri investering: att investera i tex staten eller banken.

CAPM (Capital Asset Pricing Model) är ett avkastningskrav för risker utgående från riskfri investering. Man lägger sedan till *riskpremie* som ökar med risken.

Dymaniska kalkyler tar med tex inflation och prisutveckling.

Nominell kalkylränta är med inflation

Real kalkylränta är utan inflation, men blir samma.

Att flytta på betalningar i tiden kallas för att *diskontera* (bakåt) och *kapitalisera* (framåt).

Nuvärde är värdet av en betalning om den skedde nu. EX: $Nuvärde = a\sum_{k=1}^{n}\frac{1}{(1+i)^k} = a\frac{1-(1+i)^{-n}}{i}$

Annuitet är värdet som en krona nu har för andra år.

Kalkylering av investeringsalternativ:

- <u>Kapitalvärdesmetoden/Nuvärdesmetoden (KV)</u> är att göra om alla G, a och S till nuvärden och summera, kallas KV. Det beskriver förtjänsten efter att kalkylräntan räknats bort.
- <u>Annuitetsmetoden</u> fördelar alla a jämnt över n så de har ett konstant värde. Sedan beräknas $G_{net} =- G + S_{nu}$ som fördelas jämnt över n som g_{net}. Om $a > g_{net}$ är investeringen lönsam.
- <u>Internräntemetoden</u> är att variera kalkylräntan tills KV=0, denna ränta kallas internräntan. Om internräntan är högre än kalkylräntan är investeringen lönsam.
- <u>Payback-metoden (PB)</u> är att ignorera kalkylränta och bara hitta när $\sum a = G$.

Vid rangordning av alternativ med lika livslängd kan alla användas, KV är bäst.

KV är additiv, så om man ska jämföra 2 alternativ kan man ta differens av deras G, a, S och sedan se om KV för denna differens är positiv eller negativ för att underlätta beräkningar.

Annuitet är bra för investeringar mer olika livslängd.

Utrangeringsvärde: Värdet man får för att andrahandssälja ersatt utrustning inkluderat frakt osv.

Tillväxträntа: Förränta som motsvarar räntan på G som ger slutvärdet av S och alla a.

Om man har brist på kapital är förräntningen relevant, vilket bara Internräntemetoden ger efter justering. Man kan dock ändå använda KV genom att normera efter G, kallas kapitalvärdekvot.

Bedömningsschema/Due Diligence är en checklista för att se till att man inte glömmer något när man gör en utvärdering av investeringsalternativ.

Känslighetsanalyser är att undersöka olika möjligheter, alternativ, min/max för investeringar.

För att minska osäkerhet kan man investera i mindre etapper eller investera i flexibel utrustning.

Tabeller

TabA används för Kapitalisering: $C_k = C_0 * TabA$

TabB används för Diskontering: $C_k = C_0 * TabB$

TabC används för KV: $KV = -G + \frac{S}{(1+i)^n} + a * TabC$ & $Nuvärde = a * TabC$

TabD används för annuitet: $g_{net} = \left(-G + \frac{S}{(1+i)^n}\right) * TabD$ & $ann = N * TabD$

Jämförelse mellan några företagsformer

Företagsform	Juridisk person	Ägare/medlemmar
Enskild firma	Nej	En fysisk person
Handelsbolag	Ja	Två eller flera fysiska och/eller juridiska personer
Kommanditbolag	Ja	Två eller flera fysiska och/eller juridiska personer
Aktiebolag	Ja	En eller flera fysiska och/eller juridiska personer
Ekonomisk förening	Ja	Minst tre medlemmar

Företags-form	Ansvar för företagets skulder	Krav på insats	Beskattning av resultat
Enskild firma	Ägaren har obegränsat personligt ansvarar.	Ingen insattas krävs.	Hos ägare
Handels-bolag	Delägarna obegränsat, personligt och solidariskt ansvariga	Ingen insattas krävs.	Hos ägare
Kommandit-bolag	Komplementären har obegränsat personligt ansvarig. Kommanditdelägarna ansvarar med insatsen.	Ingen insattas krävs.	Hos ägare
Aktiebolag	Inget personligt ansvar utan ägarna ansvarar endast med insatt aktiekapital.	Privat 50 tkr (Publikt 500 tkr)	Bolaget
Ekonomisk förening	Inget personligt ansvar utan ägarna ansvarar endast med insatt kapital (andel).	Ingen insattas krävs.	Föreningen

Marknadsföring

Marknadsföringens 4 P:

- Produkt
- Pris
- Plats
- Påverkan

Prissättning påverkas av 3 aspekter:

- Kundvärde (pristak)
- Kostnader (prisgolv)
- Konkurrens (var man är mellan dem)

Pris som slutar med 9or har högre efterfråga

För nya produkter finns det 2 prissättningsteorier:

- *Penetrationspris:* Lågt pris för att snabbt ta marknadsdelar.
- *Marknadsskumning*: Högt pris för att maximera lönsamhet.

Marknadskommunikationstrappan är:

Medvetenhet -> Kunskap -> Preferens -> Köp

Relationsmarknadsföring: Kunder hanteras individuellt och långsiktigt.–

Affärsidé

Inre affärsidé: Hur företaget nyttjar resurser.

Organisation: Målinriktat samarbete.

Olika organisationsformer:

- Funktionell är att separera ledning och utförande, individuell belöning med specialiserad arbetsfördelning.
- Funktion är att definiera ledning
- Divisions är att dela upp i mindre divisioner.
- Matris är att dela upp i Land/Produkt.
- Projekt är att ha tillfälliga projekt med begränsningar i tid/resurser.
- Process är att ha kunorienterat & teambaserat som fördelar kompetens horisontellt.
- Modern är att ha bred kompetens, platt organisation, lagarbete och parallella processer.

Företagets uppgift:

- Mål
- Strategi
- Affärsidé – Vad är marknaden, vad ska erbjudas, hur ska resurser & kompetens användas?
- Vision
- Mission – Övergripande uppgift

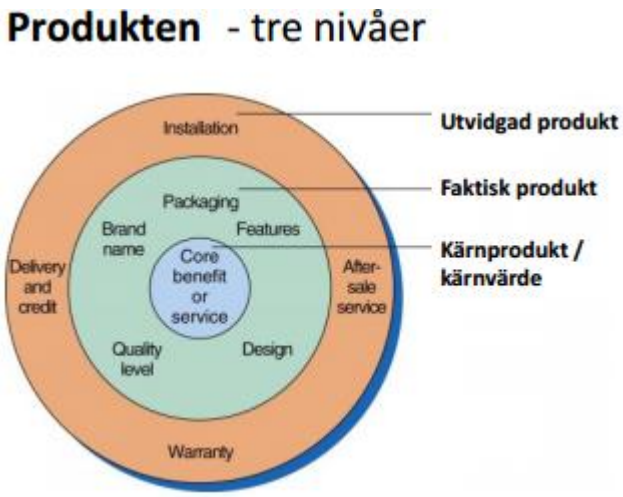

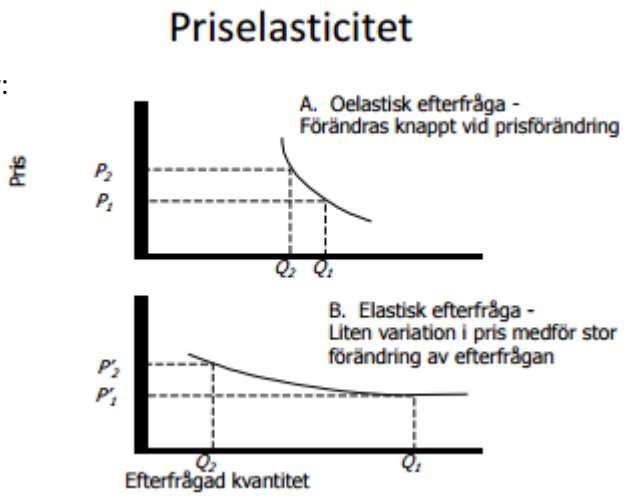

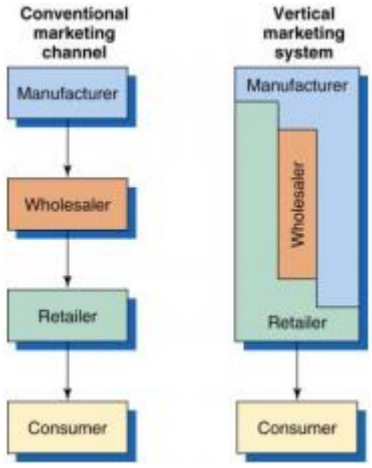

Olika strateginivåer:

- *Koncern:* Vilka affärsenheter ska ingå?
- *Affärsenhet:* Vilka produkter och kunder?
- *Funktion:* Ex personal, inköp, marknad.

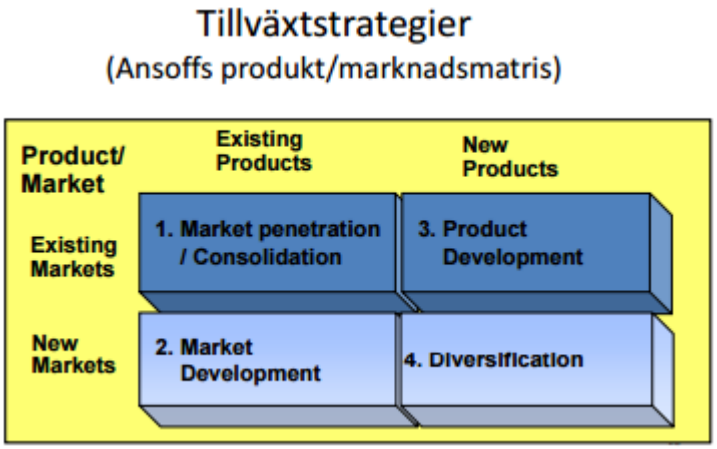

Terminologi:

- *Utgift*: Värdet av anskaffad resurs
- *Inkomst*: Värdet av utförd prestation
- *Kostnad*: Värdet av förbrukad resurs
- *Intäkt:* Värdet av levererad prestation
- *Utbetalning*: När anskaffad resurs betalas
- *Inbetalning*: När kunden betalar för utförd prestation
- *Resultat*: Intäkter – kostnader
- *Lönsamher*: Resultat/Resursinsats

Olika kostnader:

- *Rörliga kostnader:* Påverkas av prokuktionsvolymen, kan vara *progressiva* (ökande) eller *degressiva* (minskande).
- *Fasta kostnader:* Opåverkade av prokuktionsvolymen.
- *Direkta kostnader:* Direkt hänfört till kostnadsbäraren.
- *Indirekta kostnader:* Hänfört till verksamheten, via kostnadsställe.
- *Kostnadsslag:* Löner, hyra...
- *Kostnadsställe:* Kontor, avdelning...
- *Kostnadsbärare:* Produkt, order...
- *Särkostnader:* Påverkade av beslutssituationen.
- *Samkostnader:* Opåverkade av beslutssituationen.
- *Sänkta kostnader:* Kostnader som redan inträffat, ointressanta.

Resultatplanering

Beteckningar:
m= tillverkad mängd
RK/st = rörlig kostnad per styck
TRK = totalt rörlig kostnad
FK = fasta kostnader
TK = totala kostnader
p = pris per styck
TI = totala intäkter
V = resultat

TRK = m * RK/st
FK/st = FK/m
TK = FK + TRK
TI = m * p (omsättning)

Totalanalys

Totala intäkter och kostnader

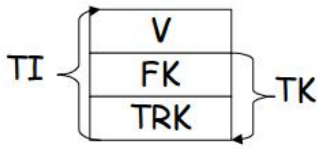

V = m*(p - RK/st) - FK

Bidragsanalys

Täckningsbidrag

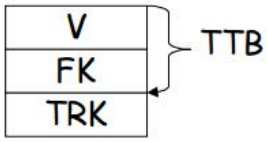

TB = p - RK/st
TTB = m *TB
V = TTB - FK
TG = TB/p (%)

Resultatdiagram

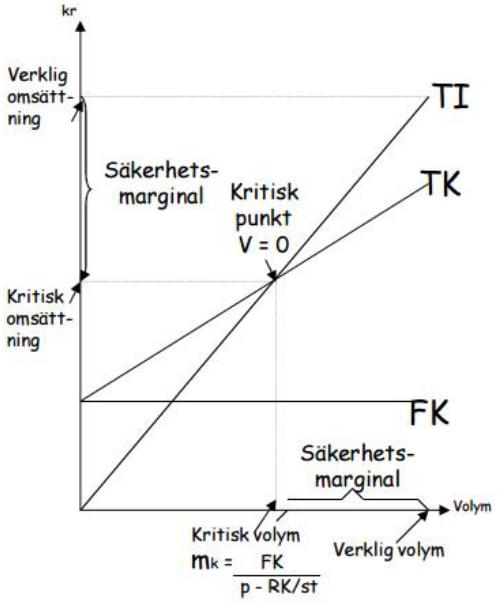

Resultatdiagram

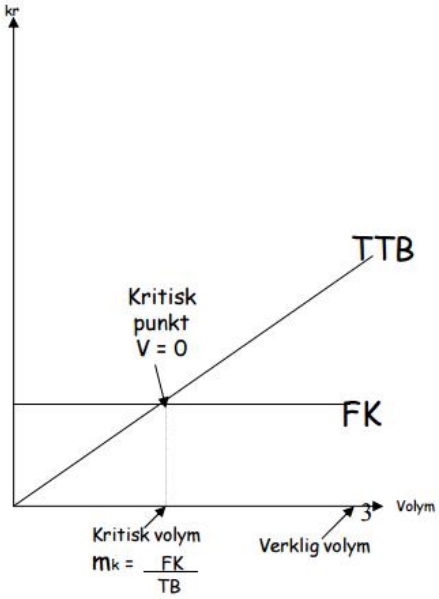

Död zon: Volymszon där vinsten inte blir större.

Kalkyler

Självkostnadskalkyler är när man fördelar sina overheadkostnader för att få en uppskattning av kostnaden per styck produkt.

Periodkalkyl: Alla kostnader betraktas som direkta, för företag med 1 produkt.

Genomsnittskalkyl: Total kostnad/Verklig tillverkad volym

Normalkalkyl: Fasta kost./Normal tillv. volym + Rörliga kost./Verklig tillv. volym

Kapacitetsutnyttjande/Sysselsättningsgrad: Utnyttjad kapacitet/Normal kapacitet

Övertäckning: För hög sysselsättning

Undertäckning: För låg sysselsättning

Ekvivalentkalkyl: Kostnad för resursförbrukning fördelas efter antal producerade enheter, för företag med få, lika produkter.

Restkalkyl: Täckningsbidrag från biprodukt reducerar självkostnaden för huvudprodukten.

Minimikalkyl: Endast de rörliga kostnaderna beaktas.

Påläggskalkylering: Indirekta kostnader fördelas och påläggs produkterna, för företag med många produkter.

Pålägg:

De vanligaste direkta kostnaderna är:

- dL - direkt lön
- dM - direkt material
- SDTK - speciella direkta tillverkningskostnader
- SDFK - speciella direkta försäljningskostnader

De vanligaste indirekta kostnaderna är:

- MO - materialomkostnader
- TO - tillverkningsomkostnader
- AO - administrationsomkostnader
- FO - försäljningsomkostnader
- AffO = AO+FO

$$\text{MO-pålägg} = \frac{\text{Företagets totala MO}}{\text{Företagets totala dM}}$$

$$\text{TO-pålägg} = \frac{\text{Företagets totala TO}}{\text{Företagets totala dL}}$$

$$\text{AffO-pålägg} = \frac{\text{Företagets totala AffO}}{\text{Företagets totala tillv.kost.}}$$

SJK – Självkostnad = Summan av alla

Vinstmarginal (%)

Vinst = vinstmarginal * försäljningspris

Försäljningspris = SJK + vinst

Försäljningspris=SJK+vinstmarginal*försäljningspris

Försäljningspris (1-vinstmarginal) = SJK

$$\text{Försäljningspris} = \frac{\text{SJK}}{\text{1-vinstmarginal}}$$

Vinstpålägg (%)

Vinst = vinstpålägg * SJK

Försäljningspris = SJK + vinst

ABC-kalkyl: Produkter förbrukar aktiviteret mha aktivitets-/kostnadsdrivare och aktiviteter förbrukar resurser mha resursdrivare. Man fördelar alla kostnader efter rätt aktivitet med relativ intensitet som baseras på data. Mer verklighetstrogen än pålägg, man jobbar med konkreta kostnader ist för %.

Bidragskalkylering är att endast ta med särkostnader i kalkylen. Kortsiktigt och ofullständigt.

TB = särintäkt - särkostnad

TTB = TB * antal tillverkade enheter

$$TG = \frac{\text{särintäkt - särkostnad}}{\text{särintäkt}}$$

Om TB > 0 kan man investera. Om man har trång sektor (begränsad tid) är TTB bättre mått.

Särkalkyl: Bidragskalkyl med flera täckningsbidrag.

Årsredovisning:

- Resultaträkning
- Balansräkning
- Noter och kommentarer
- Förvaltningsberättelse
- Revisionsberättelse

Värderingsprinciper

För att kunna bokföra måste tillgångar värderas. För att undvika fel finns det regler för värderingar.

Saker som har en livstid ska avskrivas kontinuerligt. Man vill alltid skriva av så mycket som möjligt.

För maskiner och inventarier:

- *Huvudregeln:* Avskriv 30% av restvärdet.
- *Kompletteringsregeln:* Avskriv 20% av anskaffningsvärdet per år sedan anskaffningen.

Genom att optimera avskrivningar kan man överavskriva, detta bokförs som överavskrivningar.

Lägsta värdets princip: Vid summering av tex lager får man välja det lägsta värdet av anskaffningsvärdet och det verkliga värdet.

Räkenskapsanalys

Finansiell analys utförs för att hålla koll på hur företaget går, där ingår:

- Lönsamhet
- Likviditet
- Soliditet

Hävstångsformeln

$$R_E = R_T + (R_T - R_S)\, S/E$$

Symbolerna betyder:
R_E = Räntabilitet på eget kapital (före skatt),
R_T = Räntabilitet på totala tillgångar,
R_S = Genomsnittlig ränta på totala skulder,
S = Skulder,
E = Eget kapital.

Lönsamhet bestäms av Du-Pont-schema där övre delen är kostnads- & undre är kapitalrationalisering

Likviditet

Betalningsförmåga på kort sikt.

$$\textbf{Kassalikviditet} = \frac{\text{Omsättningstillgångar utom varulager}}{\text{Kortfristiga skulder}} \quad \text{(F100)}$$

$$\textbf{Kassalikviditet} = \frac{\text{Omsättningstillgångar I}}{\text{Kortfristiga skulder}} \quad \text{(Övningsboken)}$$

$$\textbf{Balanslikviditet} = \frac{\text{Samtliga omsättningstillgångar}}{\text{Kortfristiga skulder}} \quad \text{(F100)}$$

$$\textbf{Balanslikviditet} = \frac{\text{Omsättningstillgångar I +II}}{\text{Kortfristiga skulder}} \quad \text{(Övningsboken)}$$

Soliditet

Betalningsförmåga på lång sikt.

$$\textbf{Soliditet 1} = \frac{\text{Justerat eget kapital}}{\text{Totalt kapital}} \quad \text{(F100)}$$

$$\textbf{Soliditet 2} = \frac{\text{Riskbärande eget kapital}}{\text{Totalt kapital}} \quad \text{(F100)}$$

$$\textbf{Soliditet} = \frac{\text{Eget kapital+obeskattade reserver*0,7}}{\text{Totalt kapital}} \quad \text{(Övningsboken)}$$

Kapitalbehov

Rörelsekapital=Omsättningstillgångar-kortfristiga skulder

Kapitalanskaffning:

- Främmande kapital (tillskjuts av andra)
- Eget kapital (tillskjuts av ägarna)

Checkräkningskredit: Man har möljlighet att låna upp till en limit per år, man betalar ränta på få procent av limitbeloppet som fast avgift plus ränta på det man lånat.

Nyemission: Skapa nya aktier mha *Teckningsrätter (TR).*

TR: Emissionsvillkor 2:4

- 2 = antalet TR som utfärdas för varje gammal aktie
- 4 = antalet TR som krävs för att få teckna ny aktie

Fondemission: Samma som Nyemission fast man delar upp aktierna i fonder med *Delrätter (DR).*

4. **Tidsmetoden:**

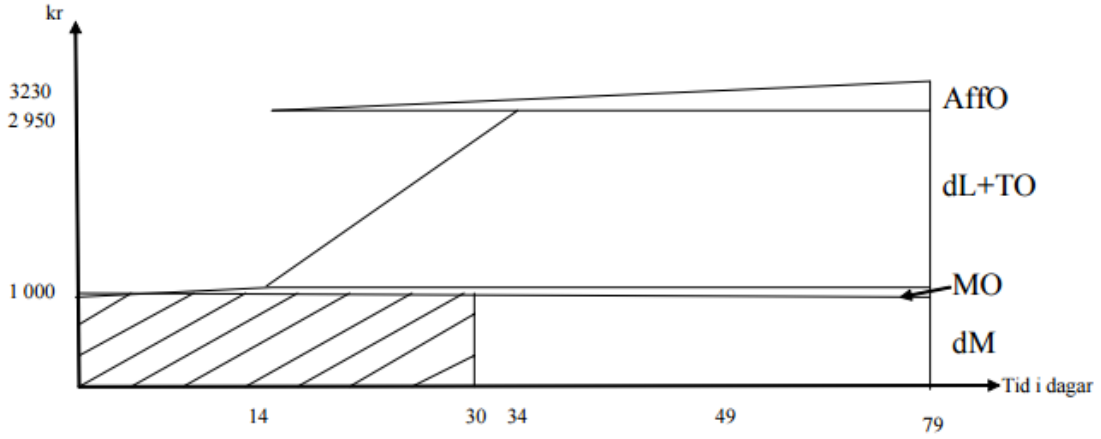

Kapitalbindning i dM (bindning i tid*prod/dag*dM):(14+20 +15+30 -30)*5*1000 = 245 000
Kapitalbindning i MO: (14/2+20 +15+30)*5*50= 18 000
Kapitalbindning i dL+TO: (20/2+15+30) *5*1900= 522 500
Kapitalbindning i AffO: (20+15+30)/2*5*280= 45 500
Genomsnittligt rörelsekapitalbehov **831 000 kr**

4. **Balansmetoden:**

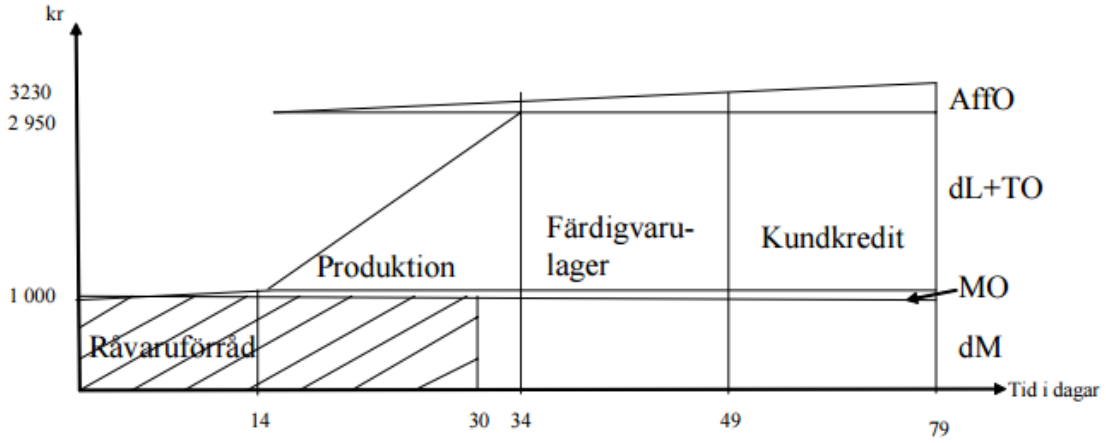

Kapitalbindning i råvaruförråd: (14-30) *5*1000+14/2*5*50 = -78 250
Kapitalbindning i produktion: (20*1050 +(20/2)*1900 +20/2*86,2)*5 = 204 300
Kapitalbindning i färdigvarulager: (15*2950+15*86,2+15/2*64,6)*5 = 230 135
Kapitalbindning i kundkrediter: (30*2950+30*150,8+30/2*129,2)*5= 474 815
Genomsnittligt rörelsekapitalbehov **831 000 kr**

Tidsmetoden visar hur kapitalbindningen sker i olika kostnadsslag. 7
Balansräkningsmetoden visar den kapitalbindning som uppstår i de olika huvudstegen i förädlingsprocessen.